

УДК 94 (439)(477.82) «1943»

ДЕМ'ЯНЮК О. Й.

<https://orcid.org/0000-0002-0034-5768>

<https://doi.org/10.33577/2313-5603.33.2020.75-86>

УГОРСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ВОЄННЕ ПРОТИСТОЯННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКИХ ОКРУГІВ РАЙХСКОМІСАРІАТУ «УКРАЇНА»

У статті з'ясовано коло питань, пов'язаних із обставинами й умовами перебування угорських військових підрозділів, зокрема частин VII угорського королівського корпусу на території волинських округів райхскомісаріату «Україна» під час Другої світової війни. Окреслено участь угорських підрозділів у воєнному протистоянні з бойовими підрозділами Української Повстанської Армії. Досліджено та проаналізовано факти бойових зіткнень підрозділів УПА з частинами VII угорського королівського корпусу. Звернуто увагу на напрямки залучення угорських вояків німецьким військовим командуванням і цивільною адміністрацією до охорони військових і стратегічних об'єктів, комунікацій, логістичних структур, проведення антиповстанських операцій, реквізиційних акцій, пацифікаційних заходів. Фрагментарно згадано боротьбу угорських бойових частин із радянськими партизанами, перемовини з командуванням українських формувань.

Ключові слова: Друга світова війна, угорсько-українське протистояння, райхскомісаріат «Україна», Волинський край, Волинь, бойові дії, Українська Повстанська Армія.

Постановка проблеми та її актуальність. Події Другої світової війни, які відбувалися на українських територіях, особливо в західній частині, переосмислюються сучасними вітчизняними дослідниками. Цей процес нелегкий, однак необхідний. Адже вводяться до наукового обігу нові, раніше невідомі, документи й матеріали, з діаспори повертаються праці, підготовлені й видрукувані безпосередніми учасниками тих подій. З відомих причин вони понад сорок років були недоступними українським дослідникам. Окрім того, вітчизняна історіографія збагатилася працями вітчизняних авторів, написаних на новій методологічній базі, з новими науково-дослідницькими підходами й методами.

Дем'янюк Олександр Йосипович – доктор історичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та моніторингу якості освіти Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти, м. Луцьк.

© Дем'янюк О. Й., 2020

З-посеред проблем Другої світової війни, особливо періоду німецько-радянського військового протистояння, все ще залишаються дискусійними пошукові напрямки, пов'язані з дослідженням сторінок національного визвольного руху, діяльності Української Повстанської Армії (УПА), Організації Українських Націоналістів (ОУН) тощо. Процес вивчення проблемних елементів повстанського руху ускладнюється тим, що значна частина документів і матеріалів, які би допомогли об'єктивно дослідити різноманітні аспекти, була свідомо знищена, сфальсифікована або спотворена радянською системою.

Для формування цілісної картини українського визвольного руху в період Другої світової війни важливим є вивчення взаємин ватажків українських націоналістичних організацій з представниками іноземних організацій, рухів, військових формувань, які в силу різних обставин перебували на теренах, що контролювалися підрозділами УПА. До такої проблеми відносимо й угорсько-українські взаємовідносини в період окупації українських земель військами гітлерівської Німеччини та її союзників на території райхскомісаріату «Україна».

Ці взаємини пройшли шлях від вивчення ворога, збройних протистоянь до перемовин і спроб налагодження діалогу. Важливу роль у цих процесах відігравали волинські округи райхскомісаріату «Україна», де перебували й виконували, переважно поліційно-охоронні функції, угорські підрозділи, зокрема частини VII угорського королівського корпусу. Аналіз тогочасних подій дозволяє відстежити зміни, яких зазнали угорсько-українські взаємини впродовж 1943 р.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Працюючи над матеріалами для дослідження, з'ясовано, що вивчення обраної проблеми має наукову доцільність. Відтворюючи загальну картину угорсько-українського воєнного протистояння на теренах волинських округів райхскомісаріату «Україна», послуговувалися працями вітчизняних вчених, які вивчали окремі аспекти обраного об'єкта дослідження, діаспорними виданнями. На увагу заслуговують праці О. Денищука (подає хронологію подій боротьби підрозділів УПА проти німецьких окупантів) (2008), О. Пагірі (досліджує взаємовідносини ОУН та УПА з угорськими збройними силами) (2014), Я. Антонюка (з'ясовує біографічні відомості окремих діячів УПА – Є. Басюка «Чорноморця», М. Скуби «Лайдаки», М. Якимчука (Колотнюка) «Олега» та ін.) (2014), І. Марчука

(біографа Ростислава Волошина «Гордієнка») (2012), а також роботи безпосередніх учасників досліджуваних подій: М. Гордієнка (1959), Ф. Кондрат (2002), Р. Петренка (1997).

Мета та завдання дослідження. Опираючись на стан наукової розробки пропонованої проблеми, розглянемо період угорсько-українського воєнного протистояння (березень-вересень 1943 р.) у волинських округах райхскомісаріату «Україна».

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час Другої світової війни значна частина території сучасної України перебувала в складі райхскомісаріату «Україна» із центром у м. Рівне. Як територіальна одиниця він перебував у підпорядкуванні очільника Міністерства окупованих східних територій III Рейху з 1 вересня 1941 р. до кінця квітня 1944 р. (Себта, 2012:126). До райхскомісаріату входило шість територіально-адміністративних одиниць – генеральних округ, серед яких округ Волинь та Поділля.

Нас, у розрізі проблеми дослідження, цікавитимуть лише ті округи та райони, які перебували на територіях сучасних Волинської й Рівненської областей. Хронологічно це, переважно, період 1943 р. й частково початок 1944 р.

Зазначимо, що кількісний склад угорського війська в складі частин німецької армії, які перебували на території теперішньої України, був найбільший з-посеред союзників Німеччини. На Правобережжі, а ще більше на Лівобережжі України Угорщина демонструвала повну підтримку III Райху щодо знищення радянської системи, перетворення територій Радянського Союзу на зону цілковитих інтересів Німеччини.

Так, упродовж липня-грудня 1941 р. угорська Карпатська група чисельністю 45 тис. осіб брала участь в бойових діях на Правобережній Україні; від жовтня 1941 р. до лютого 1944 р. близько 100 тис. осіб із угорських військових підрозділів виконували військово-поліцейські функції в північноукраїнських районах і на території Волинського Полісся; в лютому 1943 р. частина Другої угорської армії, суттєво знекровленої в боях на р. Дон, у кількості майже 50 тис. осіб відійшла на відпочинок, перекомплектування та вишкіл на територію сучасної Житомирщини. Цей список можна продовжувати.

За оцінками вітчизняного дослідника М. Держалюка, під час Другої світової війни «понад 900-тисячний угорський військовий контингент перебував чи проходив через територію сучасної України, забезпечуючи виконання союзницьких обов'язків».

Це склало понад 40 відсотків загального чисельного складу угорської армії у роки Другої світової війни» (Держалюк, 2020).

Навесні 1943 р. частини Другої угорської армії долучилися до реформування оперативних груп угорського війська «Схід» і «Захід» (терен відповідальності – Правобережна Україна, Волинь, Південне Полісся, Північно-Східна Галичина). З військового штабу армії було сформовано командування угорської окупаційної армії, а її особовий склад увійшов до новостворених VII (18-та, 25-та, 121-ша, 124-та піхотні дивізії) та VIII (102-га, 105-та 108-ма, 201-ша легкі піхотні дивізії) угорських королівських армійських корпусів (Пагіря, 2014:67).

Безпосередньо на території райхскомісаріату «Україна» перебував 50 тис. контингент VII угорського королівського корпусу, який очолювали вищі офіцери із командування розформованої Другої угорської армії. Місцем дислокації корпусу стали населені пункти вздовж залізничних шляхів, які з'єднували Київ зі Львовом і Ковелем, де угорські вояки здійснювали охорону військових і стратегічних об'єктів, комунікацій, логістичних структур. Російський дослідник К. Залескій називає чотирьох генералів, які очолювали VII корпус у 1943–1944 рр.: генерал-майор Ерво Дьямеші, генерал-майор Іштван Касс, генерал-майор Гейза Вьорьош, генерал-лейтенант Янош Маркічі (Залеский, 2010:331).

До 1943 р. підрозділи VII угорського королівського корпусу німецьке командування використовувало здебільшого у каральних акціях проти радянських партизанів, пацифікаційних заходах проти місцевого населення (як українського, так і польського) Волинського краю. Збройні виступи угорських гонведів проти українських національних збройних формувань чи самооборонних відділів тоді були, швидше, винятком, аніж правилом.

Поодинокі випадки звісно траплялися, але вони не викликали кровопролиття й завершувалися без значних негативних наслідків для обох сторін. На переконання М. Держалюка, «на Західній Україні, де національно-визвольний рух був збройним і спрямовувався проти окупантів усіх мастей, на захист співвітчизників, за незалежну Українську державу, там з цивільним українським населенням німецькі та угорські окупанти постійно поводитися досить обережно, бо тяжіла розплата з боку УПА» (Держалюк, 2020). Ймовірно це й стало основною особливістю українсько-угорських воєнних взаємин на території райхскомісаріату «Україна» в період,

коли відбулося становлення УПА й посилювалися її впливи на місцеве українське населення.

У спогадах Р. Петренка «Юрка» зафіксовано один із перших випадків зіткнення угорських вояків із українськими самооборонцями. В другій половині 1942 р. угорська рота брала участь у пацифікаційних заходах проти українських сіл Костопільщини та Сарненщини. Втім, неочікувана атака боївки ОУН(б) поблизу с. Немовичі Сарненського повіту змусила угорців відступити до повітового міста і в подальшому відмовитися від участі у боротьбі проти українських партизанів (*Петренко, 1997:73*).

Зовсім іншим було ставлення угорських солдатів до радянських партизанів і прибічників радянського ладу. Угорці не могли зрозуміти цивільне населення, яке, розорене націоналізацією, експропріацією і примусовою колективізацією, деморалізоване сталінськими репресіями, проявляло досить багато непокори, анархії, пограбувань, саботажу й підтримувало радянських партизанів. Тому підрозділи угорського війська, які перебували на території райхскомісаріату «Україна», брали участь у переважній більшості каральних заходів німецького командування проти цього сегмента місцевого населення. Вони чим далі, тим частіше не витрачали часу на контрпропаганду серед місцевого населення, на формування симпатиків нової влади, а долучалися до спланованих акцій проти радянських партизанських і диверсійних груп з метою їх ізоляції від населення.

Виявлення та ліквідація диверсійно-розвідувальних груп, партизанських загонів забезпечувалося відповідною угорською військовою частиною, що охороняла конкретний терен. Помічено, що каральні операції здійснювалися лише проти партизанських і диверсійних загонів. Під ці акції потрапляли населені пункти в разі, якщо вони перебували у зоні бойових дій з партизанами (*Держалюк, 2020*).

Унаслідок бойових операцій угорських військових підрозділів проти радянських партизанів з травня 1943 р. по січень 1944 р. було вбито 1,1 тис. та поранено 2,6 тис. угорських військовослужбовців (*Безмертя, 2000:192-193*). Щоправда ця статистика стосується здебільшого території Центральної та Східної України.

Деякі іншими були українсько-угорські взаємини на території райхскомісаріату «Україна». Радянські партизани не мали домінуючої підтримки серед місцевого волинського населення. Натомість,

український національний рух спротиву, який набирає сили навесні 1943 р. в краї, не сприймався угорськими солдатами суцільним злом. Відтак, командування угорських гонведських частин лише напрацьовувало алгоритм взаємин із боївками УПА, а командування українських повстанських загонів розглядало угорські підрозділи як джерело поповнення зброєю, амуніцією та боеприпасами. Важливим елементом діяльності бойових формацій УПА був захист місцевого населення від надмірної експропріаційної активності угорців.

Окрім того, влітку 1943 р. збільшилася кількість нападів українських повстанців на угорські застави й залізничні станції, які охороняли угорські гонведи. Організовувалися засідки на угорські підрозділи під час їхнього переходу через підконтрольні повстанській армії терени, роззброювалися деморалізовані й позбавлені мотивації до поліційно-охоронної служби у німецькому тилу угорські солдати.

Перші українсько-угорські збройні сутички відбулися на території сучасної Рівненщини вже на початку березня 1943 р. При переході залізничного переїзду поблизу станції Оженин Острозького району відділ сотника Гордія Вротновського «Гордієнка» був обстріляний угорською охоронною залогою. Натомість повстанська сотня «Бурсака» роззброїла понад півсотні вояків угорського гарнізону охорони залізничного мосту в с. Ситне Радивилівського району (*Денищук, 2008: 61, 70*). Потому, в першій половині березня 1943 р. невеликий відділ УПА роззброїв угорський батальйон, що відступав на захід через територію Рівненщини (*УПА в світлі документів..., 1960: 8*).

Перше численне збройне протистояння між угорськими окупаційними підрозділами та українськими повстанськими загонами відбулося 19 квітня 1943 р. на Рівненщині поблизу с. Будараж Здолбунівського району. Сотня Євгена Басюка «Чорноморця» провела тригодинний бій з ротою угорців. Із допомогою німців останнім вдалося відтіснити українських повстанців. Щодо втрат, то серед угорців в німців убито було 15 осіб, поранено – 19, серед вояків УПА вбито 7, поранено 2 бійця (*ДАРО, ф. р–30, оп. 2, спр. 17, арк. 4*). По завершенні бою Є. Басюк перебрався в селище Колки Маневичького району, де впродовж семи місяців був командиром поліційної станиці (*Антонюк, 2014: 116*).

Навесні 1943 р. сотня Мелетія Бихальця «Морозенка» поблизу с. Білашів на Здолбунівщині зірвала продовольчу ревизиційну акцію угорських гонведів, які прямували із Мізоча у навколишні українські села. Наприкінці квітня цього ж року розвідувальна група УПА поблизу с. Мости роззброїла та полонила десятьох угорців (*УПА в світлі документів..., 1960: 11–12*).

Від травня 1943 р. збереглося два повідомлення про угорсько-українське збройне протистояння. Так, 12 травня сотня Павла Цинка «Цигана», влаштувавши засідку поблизу с. Янкевичі Костопільського району, відбила всі продукти харчування й худобу, відібрані німецько-угорсько-польською реквізичійною групою в українських селян (*Денищук, 2008: 56*).

Наприкінці травня під час німецько-угорської каральної акції проти сотні Є. Басюка «Чорноморця» в Точевиському лісі на Рівненщині повстанці змушені були прийняти тривалу облогу. Угорці, залучені німцями до прочісування лісу, втрапили на заміноване упівцями поле, де зазнали значних втрат. Відчутні втрати мали й українці. Залишки повстанського загону змушені були відступити на північ Рівненщини, залишивши у госпіталі важкопораненого командира «Чорноморця» (*Літопис УПА. 2007: 112–113*).

У червні 1943 р. на території волинських округів райхскомісаріату «Україна» також сталося кілька незначних збройних сутичок між українськими повстанцями й угорськими гонведами. Так, 10 червня поблизу с. Мощаниця Острозького району місцева боївка ОУН(б) очолювана Василем Ткачуком «Миколою», здійснила напад на охоронний відділ залізничної колії. Було роззброєно, а потім відпущено двадцять угорців. Лише підмога, яка приспіла зі станції Кривин на Поділлі, змусила українських вояків відступити (*Пагіря, 2014: 110*). Цього ж місяця також місцева боївка ОУН(б) поблизу с. Стадники Острозького району роззброїла, а згодом відпустила невелику групу угорських гонведів, які переганяли награвовану в селян худобу. Ще одна місцева боївка ОУН(б) в с. Гранівка Радивилівського району здійснила напад на зерновий склад, який охороняли угорські солдати. Ті без жодного пострілу склали зброю та дозволили усе зерно вивезти й роздати селянам (*Денищук, 2008: 78, 81*).

Активним на угорсько-українські бойові зіткнення був липень 1943 р. На початку місяця на Кременеччині, Острожчині, Радивилівщині та на інших волинських теренах збільшилася кількість

роззброєння підрозділів гонведів, які скеровувалися окупаційною владою для проведення реквізицій в українські села. Зокрема, на тій же Кременеччині відділ УПА Дмитра Казвана «Черника» роззброїв десять угорців. Переконані, що схожі випадки в цю пору були непоодинокими.

Відтак, 20 липня відбулися збройні сутички між вояками УПА та угорськими підрозділами неподалік с. Шнедські Буди, що на Млинівщині. Повстанці, завершивши бій без втрат, вбили шістьох й полонили двох гонведів (*Пагіря, 2014: 110*). У липні угорські військові здійснили напад на с. Ступно Мізоцького району, однак ворожих солдатів відігнали від населеного пункту місцеві відділи УПА. Тоді ж упівська сотня Михайла Кондраса «Великана» влаштувала засідку на німецько-угорську автоколонну, яка рухалася в напрямку с. Ситне на Радивилівщині. Приймавши нерівний бій (німецько-угорський загін налічував 300 осіб), повстанці вбили 50 солдатів і кількох офіцерів, полонили кілька десятків ворожих вояків (*Пагіря, 2014: 110*). Щоправда, невдовзі полонених відпустили. Тут можемо говорити про тенденцію – угорських гонведів брали в полон, роззброювали й відпускали. Місцеве командування відділів УПА вважало, що угорські солдати ситуативні союзники гітлерівської Німеччини й виконують свій союзницький обов'язок більше з примусу, ніж із власної волі.

У липні 1943 р. відділ УПА здійснив напад на угорську залогоу на станції Михайлівка Радивилівського району. Тоді розгромити ворожий підрозділ не вдалося, бо невдовзі на допомогу обложеному угорцям прийшла підмога та змусила українських повстанців відступити. Цього ж місяця відбувся бій боївки ОУН(б) Петра Зварича «Славка» зі взводом угорських солдатів у с. Тайкури Рівненського району (*Денищук, 2008: 144–145*). Ворога було розпошено. Пізніше угорці повернулися за своїми вісьмома вбитими.

У серпні 1943 р. угорсько-українське збройне протистояння продовжувалося й до кінця місяця пішло на спад. Подекуди відбувалися відплатні акції з обох сторін конфлікту, але вони не мали масового й кривавого характеру. Під час реквізиційної акції угорських гонведів у с. Івачків Здолунівського району туди виступив невеликий підрозділ УПА. Українські повстанці вступили в бій з ворогом, відібрали награване, вбили кількох угорців, які намагалися чинити опір. Потужними були удари загонів УПА в районах скупчення угорських військових частин поблизу Глинська, Мостів

на Острожчині, Стублі на Мізоччині (*УПА в світлі документів..., 1960: 15*). 13 серпня повстанський курінь Сергія Олеськіва «Негуса» атакував роту угорських гонведів у с. Сторожів Корецького району. Внаслідок нічного бою ворог змушений був відступити (*ДАРО, ф. р-30, оп. 2, спр. 15, арк. 1-2*).

Відповідь угорського військового контингенту, що перебував наприкінці літа 1943 р. у волинських округах райхскомісаріату «Україна», на збройні виступи підрозділів УПА була, швидше, хаотичною, ніж спланованою, швидше перманентною, ніж всеохоплюючою. Відтак, 9 та 15 серпня угорські гонведи у відповідь на виступи українських повстанців пограбували й спопелили населені пункти Здолбунівщини – Мар'янівку, Степанівку, Суйми, Білашів, Півче, Івачків (*Пагіря, 2014: 111*).

На початку осені 1943 р. збройні сутички вояків УПА з угорськими військово-поліційними відділами продовжувалися. Так, 4 вересня сотні «Орлика» та «Лиса» здійснили напад на автоколону німецького й угорського війська поблизу с. Копиткове на Здолбунівщині. Було вбито понад тридцять угорців, спалено чотири вантажівки, захоплено зброю й амуніцію. 21 вересня упівці напали на угорську автоколону на трасі Дубно – Радивилів. Тут було вбито понад 50 гонведів, спалено три авто (*Пагіря, 2014: 112*).

Осінь 1943 р. була ще характерна й тим, що започаткувала перемовини між українським підпіллям та угорським окупаційним військом, яке перебувало на території волинських округів райхскомісаріату «Україна». Обидві сторони виявляли зацікавленість діалогом, позаяк угорці не бажали гинути від рук українських повстанців у воєнному тилу, а упівці сподівалися беззбройно отримати необхідну їм зброю, амуніцію, медикаменти тощо.

Угорську залізничну заставу в селищі Олика на Ківерцівщині атакував підрозділ куреня Миколи Якимчука (Колотнюка) «Олега» з метою її роззброєння й заволодіння зброєю та боєприпасами. Ретельна розвідка та перевдягання у форму угорського офіцера одного із повстанців чоти під командуванням Кричевського дозволили провести операцію без втрат і зайвого шуму. Потому українські вояки провели роз'яснювальну бесіду з полоненими щодо засад українського повстанського руху, вороже ставлення командування УПА до німецької та радянської армій, але аж ніяк до угорської. Цікаво, що повстанці повідомляли про санкціонування перемовин із угорськими підрозділами Головним командуванням УПА (*Гордієнко, 1959: 33-35*).

На початку осені 1943 р. у розташування підрозділу угорського війська в Цумані на Ківерцівщині з'явилися представники командира загону УПА ім. М. Колодзінського Микити Скуби «Лайдака» з вимогою скласти зброю. Дводенний бій та втрати серед особового складу угорців змусили їхнє командування розпочати переговори з повстанцями. Досягнуті домовленості передбачали передачу угорцями на користь упівців вантажівки, танка, гармати, зброї, значних запасів продовольства та амуніції. Натомість повстанці обіцяли провести супротивників по підпільному зв'язку ОУН до кордону Угорщини (Кондрат, 2002: 73-74).

Далі ще більше. До кінця 1943 р. представники угорського командування відвідували місця дислокації підрозділів УПА, знайомилися з побутом повстанців, програмними засадами УПА тощо. Так, М. Степаняк згадував, що в с. Дермань на Мізоччині до члена бюро центрального проводу ОУН(б) Ростислава Волошина «Горбенка» прибув із Угорщини представник генерального штабу, якому він демонстрував військові частини, склади з продовольством, план боротьби в радянському запіллі (Марчук, 2012: 44).

Висновки. Встановлено, що угорські збройні формування перебували на території волинських округів райхскомісаріату «Україна» впродовж 1943–1944 років. Сконцентровані вони були тут після поразки німецького війська та його союзників, зокрема й Другої угорської армії, у протистоянні на Дону. Це були здебільшого гонведи, які виконували військово-поліційні й каральні функції. Від весни й до осені 1943 р. між угорськими підрозділами й українськими повстанцями тривало збройне протистояння. Упівці захищали місцеве українське населення від каральних і реквізичійних акцій угорців, поповнювали свій збройний арсенал за рахунок нападів на угорські залізничні застави, склади, автоколони. До перемовин й налагодження діалогу між сторонами дійшло восени 1943 р. Тут вбачаємо поле для окремих наукових дискурсів.

Використані посилання

Антонюк Я. (2014). *Український визвольний рух у постатях керівників. Волинська та Брестська області (1930–1955)*. Торонто-Львів, 1072 с.

Безмертя. *Книга пам'яті України 1941–1945*. (2000). – К., 944 с.

Гордієнко М. (1959). *З Волинських і поліських рейдів УПА (Із дій УПА-Північ, 1943–1944)*. Торонто. 160 с.

Денищук О. С. (2008). *Боротьба УПА проти німецьких окупантів. Хронологія подій*. Т. 1. Волинь. Рівне: ППМД, 215 с.

Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО), ф. р-30, оп. 2, спр. 15.

ДАРО, ф. р-30, оп. 2, спр. 17.

Держалок М. (2020). *Окупаційна політика Угорщини в Україні у роки Великої Вітчизняної війни*. Ivinas.gov.ua [online] Доступно: <http://ivinas.gov.ua/uk/archive/okupatsiina-polityka-uhorshchyny-v-ukraini-u-roky-velykoivitchy-znianoiviny.html> [Дата звернення 04 лютого 2020].

Залеский К. А. (2010). *Кто есть кто во Второй мировой войне. Германия и союзники*. Москва: Вече, 464 с.

Кондрат Ф. (2002). *Ми стали волі на сторожі*. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 112 с.

Літопис УПА. (2007). *Нова серія. Т. 9. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА 1944–1945 рр.* Київ-Торонто, 911 с.

Марчук І. (2012). *Ростислав Волошин*. Торонто-Львів, 128 с.

Пагіря О. (2014). *Між війною та миром: відносини між ОУН і УПА та збройними силами Угорщини (1939–1945)*. Літопис УПА. Т. 12. Торонто-Львів, 584 с.

Петренко Р. (1997). *За Україну, за її волю (Спогади)*. Літопис УПА. Т. 27. Торонто-Львів, 270 с.

Сєбга Т. (2012). Райхскомісаріат «Україна». *Енциклопедія історії України*. Т. 9. Київ: Наукова думка, С. 126–128.

УПА в світлі документів з боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу 1942–1950 рр. (Бойові дії УПА). 1960. Ч. II. Б. м. Видання Закордонних Частин ОУН, 442 с.

References

Antoniuk Y. 2014. *Ukrainian liberation movement in personalities of its leaders. Volyn' and Brest' regions (oblasti) (1930–1955)*. Toronto–Lviv, p. 1072 (ukr).

Immortality. Memory book of Ukraine 1941–1945. 2000. – К., p. 944 (ukr).

Hordienko M. 1959. *Memories from UPA in Volynia and Polissya in 1943–44*. Toronto. s. 160 (ukr).

Denyshchuk O.S. 2008. *UIA's (Ukrainian Insurrection Army) struggle against German occupants. Chronological sequence of events. Part 1. Volyn. Rivne: PMPD*, p. 215 (ukr).

State Archive of Rivne' Regions (Oblast) (hereinafter – SARR), f. p–30, description 2, case 15 (ukr).

SARR, f. p–30, description 2, case 17 (ukr).

Derzhaliuk M. 2020. *Hungarian occupational policy during Great Patriotic War*. Ivinas.gov.ua [online] Available at: <http://ivinas.gov.ua/uk/archive/okupatsiina-polityka-uhorshchyny-v-ukraini-u-roky-velykoivitchy-znianoiviny.html> [Access date: 04 лютого 2020] (ukr).

Zaleskyi K.A. 2010. *Who is who in the Second World War. Germany and allies*. Moscow: Viece, p. 464 (rus).

Kondrat F. 2003. *We became wills on guard*. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV, p. 112 (ukr).

Chronicle of UIA. 2007. *New series. Part 9. Struggle against the insurrection movement and nationalistic underground movement: minutes of interrogations of OUN' and UIA' heads arrested by the soviet state securities authorities*. K.–Toronto, p. 911 (ukr).

Marchuk I. 2012. *Rostyslav Voloshyn*. Toronto–Lviv, p. 128 (ukr).

Pahiria O. 2014. *Between war and peace: relations between OUN and UIA and Hungarian armed forces (1939–1945)*. UIA's Chronicle. Part 12. Toronto-Lviv, p. 584 (ukr).

Petrenko P. 1997. *For Ukraine, for its freedom (Memories)*. UIA's Chronicle. Part 27. Toronto-Lviv, p. 270 (ukr).

Sebta T. 2012. *Reich Commissariat Ukraine. Encyclopedia of Ukrainian History*. Part 9. K. : Scientific thought, p. 126–128 (ukr).

UIA in the light of the documents on struggle for the Ukrainian Independent United State 1942–1950 pp. (Military actions of UIA). 1960. Part II. B. State.: Edition of the Foreign Parts of UIA, p. 442 (ukr).

Demianiuk O.

HUNGARY-UKRAINIAN MILITARY CONFRONTATION ON THE TERRITORY OF VOLYN' DISTRICTS OF THE REICH COMMISSARIAT «UKRAINE»

The article deals with several of issues related to the circumstances and conditions of stay of the Hungarian military units, in particular parts of the VII Hungarian Royal Corps on the territory of Volyn' districts of the Reich Commissariat «Ukraine» during the Second World War. The author outlines the participation of the Hungarian units in the military confrontation with the combat units of the Ukrainian Insurgent Army. The facts of combat clashes of UIA units with units of the VII Hungarian Royal Corps were investigated and analyzed. Attention is drawn to the directions of the Hungarian soldiers' involvement by the German military command and the civil administration for the protection of military and strategic objects, communications, logistic structures, as well as anti-insurgency operations, requisition actions and peaceful measures.

The author fragmentary covers the struggle of the Hungarian fighting units with the Soviet guerrillas and negotiations with the commanding staff of the Ukrainian formations. Outline of the reasons for the moderate armed confrontation of the Hungarian regular troops with the Ukrainian rebel units is made. The general analysis of the attitude of the local Ukrainian population to the Hungarian soldiers is provided.

Based on the modern domestic historiographical base – documents, memoirs and research publications – the author reproduced the peculiarities of the relations between the Hungarian and Ukrainian soldiers (serving in the Volyn' territory during 1943–1944), mostly, in the military realm. The author's vision of this problem is expressed as concerning military events of the Second World War in the Ukrainian and adjacent territories.

Keywords: Second World War, Hungary-Ukrainian confrontation, Reich Commissariat «Ukraine», Volyn area, Volyn, combat actions, Ukrainian Insurgent Army.